

Endrédy
Vendel

fogságának
hiteles
története

Szerkesztette:
Endrédy F. Csanád OSB

Kiadja a „Szent Benedek” Idősek Háza Alapítvány
Sopron, Templom utca 1.
Kiadásért felelős a kuratórium elnöke

ISBN 963 202183-5

Nyomda: Hillebrand Nyomda Kft., Sopron
Felelős vezető: Hillebrand Imre

ELŐSZÓ HELYETT

Endrédy Vendel zirci apát, a nagybátyám volt. Sok személyes élményem közül nehéz választani, és az emlékezet koptatja is azokat, de álljanak itt a saját szavai, ezek fejezik ki legjobban életének meghatározó célját:

„Csodálatosan szép a világ, és csodálatosan szép a matematika, mert az Isten adta, de a legcsodálatosabb az emberi lélek, ha az Isten él benne.”

Egész életéből árad a megértő, megbocsátó és segítő emberszeretet. Az Ő magatartása azonosul Mindszenty József hercegprímás életével, aki magához hivatott engem Bécsben való tartózkodása alatt, a halálát megelőzően, és arra kért, hogy menjek el Endrédy Vendelhez; az Ő leghűségesebb barátjához Pannonhalmára, és mondjam el, hogy miért kellett elhagynia a szenvedő magyar népet. Mondjam el, hogy nemcsak azért, mert az amerikai követségen nem szívesen látták, hanem azért, mert VI. Pál pápa ezt kívánta tőle. Engedelmeskednie kellett. Miután ezt közöltem a nagybátyámmal Pannonhalmán, ahová a kádári kommunista rendszer internálta, ezt válaszolta:

„Hála a jó Istennek, hogy így történt, mert nagy csalódás volt számomra, hogy Mindszenty elhagyta a magyar népet. Addig azt gondoltam, hogy Ő gyémántjellem. Amióta elhagyta Magyarországot csak vasjellemnek tartottam. Most pedig meg vagyok győződve arról, hogy nemcsak gyémántjellem, hanem szent ember.”

Ilyen szent emberekre, különösen papokra van szüksége a mai magyar népnek ahhoz, hogy megújuljon. Be kell látnunk, hogy a magyar nép hűtlen lett Szent István örökségéhez. Ezért kérjük a Szűzanyát, hogy vezesse vissza a Kárpát-medence népeit az Istenhez, kérjük a magyar szentek és szentéletű magyarok állandó közbenjárását.

Sopron, 2002. április 13.

P. Dr. Endrédy F. Csanád OSB

Fogságom hiteles története

Arról a hat esztendőről írok, amelyet hazámban, Magyarországon kommunista fogságban töltöttem: 1950. október 29 – 1956. november 1-ig, Mindenszentek ragyogóan sugárzó ünnepének félhárom órájáig. Akkor

A börtönévek előtt

a vörös csillagos ör helyett nemzetiszínű sapkarózsás ör nyitotta ki magányos börtöncellám ajtaját, és három polgáriruhás férfi lépett be ezzel az álomszerű köszöntéssel:

– Dicsértessék a Jézus Krisztus, a zirci apát úr szabad.

Velem együtt akkor kb. nyolcszázhatvan politikai rab szabadult abból az egy börtönből. Kb. esti hat óra lehetett, mikor utolsónak átléptem a

A 6 év börtön után

budapesti Gyűjtőfogház börtönének vasrácsos kapuját, ahol csakúgy a szíve indulatját követve várt rám X. Y. rendtársam. Ugyanígy a váci fegyház kapujában is várt rám egyik rendtársam.

BÖRTÖNÉLETEM TÉRKÉPE és időbeli határkövei ezek:

1950. október 29 – december 21-ig, Szent Tamás Apostol napjáig: Budapest, Andrássy út 60.

1950. december 21 – január 25-ig, Pálfordulásig a Fő-utcai ávósház (volt Pestvidéki Törvényszék épülete) Gyorskocsi utcai börtöne.

1951. január 25 – április 4-ig, a Markó utcai börtön. Akkor visszavittek a Fő-utcába és onnan tárgyalásra. Ítélethirdetésre újra a Markóba: június 25 – 28-ig. Kb. 3 napig naponta vittek. Ez volt az un. tárgyalás.

1951. jún. 28 – 1954. máj. 14-ig, Budapesten a Konti utcai börtön.

1954. máj. 14 – 1956. márc. 30-ig, Nagypéntekig a váci börtön.

1956. márc. 30 – 1956. nov. 1-ig, Mindenszentek ünnepének kb. a második vecsernyéjéig Budapesten, a Gyűjtőfogház.

ELFOGATÁSOM ELŐZMÉNYEI

1948. november végén és december első felében három hétig Rómában tartózkodtam rendi ügyekben. A kimeneteli engedélyt több hónapi kérés után nagy nehezen csak úgy kaptam meg, hogy Bánáss László veszprémi püspök úr és Cavallier József meghatalmazott miniszter személyükben jól álltak értem, hogy visszajövök. Római tartózkodásom alatt Londonból bizalmas jellegű levelet kaptam, melyben egészen bizalmas forrásból közölték velem: Moszkva utasítást adott a magyar kormánynak, hogy 1948 karácsonya és újév között Mindszenty József hercegprímást tartóztassa le és utána egész rövid időn belül még öt főpapot. Négynek még nem tudják a nevét – első helyen a zirci apát: Endrédy Vendel. – Mivel én a két jótállómnak szavamat adtam, Rómából időben hazajöttem. Nem tartóztattak le mindjárt, gondolom a Mindszenty melletti óriási tüntetések miatt. Később megtudtam: a többiek, akiket Moszkva parancsára még le kell tartóztatni: Grósz József kalocsai érsek, Shwoy Lajos székesfehérvári püspök, Pétery József váci püspök és az ötödik a legnagyobb valószínűség szerint a jezsuiták tartományfőnöke.

MÁSİK ELŐZMÉNY

Elfogatásom előtt néhány hónappal történt, 1950. július 14-én, hogy Zircen az apáti lakásban és apáti hivatalban – ugyanakkor Budapesten is a rendház apáti lakásában – házkutatás volt. Zircen este tíz óra tájban három civilruhás ávós jelent meg. Megbízólevelüket nem mutatták, csak ávósigazolványukat, fedőnevüket eltakarva. Az apáti dolgozószoiba íróasztalához ült az egyik, és a fiókokban mindent a legaprólékosabban átnézett. A másik kettő a cca. 2500 könyvből álló könyvtár minden egyes darabját, fölvágtatlan lapokat különösen és a kötéseket különös gonddal átvizsgálta. A dedikált könyveket mintegy húsz-harmincat el is vittek. Az asztalon feküdt egy postára indítandó kész levél nyitottan, azt kézbe sem vették. – A bútorokat is kitapogatták, főleg a fotelek és díványok mélyeit. A ruhásszekrényt is megnézték. Ez a házkutatás este tíztől hajnali négyig tartott. Budapesten a falburkolatot is föltépték, nincs-e ott valami elrejtve. Kb. egy héttel később Zircen a pénztárban, számvevőségi és gazdasági irattárban is kutattak s ezen helyiségeket a két kutatás között lepecsételve tartották.

HARMADIK ÉS NEGYEDIK ELŐZMÉNY

Letartóztatásom előtti időszakban történt, hogy a zirci apátság kulcsárnőjét: Sch. H. elvitték Budapestre a főkapitányságra. Ott rengeteget vallatták az apátság személyi és anyagi dolgairól. Kik a látogatók, a vendégek, a rendtagok és alkalmazottak közötti viszonyok, fizetések, élelmezés stb. stb. Vallatása kínvallatás volt. Éles tárgyakat feszítettek az ujjai közé. Utána Győrbe vitték. A kulcsárnő olyat nem tudott mondani és nem is mondhatott, ami az apátságra gyalázó, megszegyenítő lett volna. Ez a vallatás az én római utam alatt történt.

Ugyanebben az időben Zirc egyik legbecsületesebb iparosát félholtra verték úgy, hogy majd behalt. Arra kényszerítették, hogy aláírja: fölbiztatásos kémkedési anyagot gyűjtött, amelyért tőlem akkora összeget kapott dollárokból, melyből a zirci emeletes házat fölépíthette. Soha az illető iparossal a családját és munkáját illető dolgokon kívül másról nem beszéltem. És soha az ő ipari munkáján túlmenően egy fillért sem adtam neki. Az igaz, hogy Zircen az apátság kamatmentes kölcsönökkel segített a falusiaknak házuk fölépítésében – így valószínűen ő is részesült ebben.

Ezekből a szörnyű előzményekből és a londoni levélből világosan tudtam, készül ellenem valami. Mindszenty bíboros elfogatásának nagy nemzetközi visszhangja egyelőre csak késleltette elhurcoltatásomat, mert Moszkva a parancsot nem vonta vissza.

Az én letartóztatásom „első helyen” be is következett 1950. október 29-én. Az esti szürkületben Budapest határában történt a Külső Soroksári úton, ahol nincsenek házak, ahol senki sem járt akkor és messzi körzetben egyetlen rendőrt sem lehetett látni. Unokaöcsémtől jöttem befelé Budapestre. Titkárom, Losonczi Timót rendtársam vezette a gépkocsit. Egyszerre csak egy hatalmas autó siklott elénk, mögénk is ugyanolyan négy-négy ávós kíséretében teljes létszámmal. Vezetőjük elfogatási paranccsal lépett elém. Mivel láttam, hogy testületileg vonultak ki, megkérdeztem: – ki vagyok én? Pontosan megmondta. Nevét eltakarva igazolványát is megmutatta. – Titkáromtól elköszönhetek-e? – kérdeztem. – Ő is velünk jön – felelte. Úgy is történt. Igen-igen becsületesen állta helyét. Azóta nem láttam. Négy évet ült ő is. Szabadulása után úgy tudom, Pécsre ment hozzátartozóihoz.

Engem akkor egyenesen az Andrássy út 60-ba vittek. Kihallgatásom nyomban megkezdődött. Lehetett kb. este hat óra, és tartott egyfolytában másnap d.u. három óráig, összesen: tizennyolc órát. Éjfél tájban egy jó órára megszakították ugyan, és reggel úgy hét-nyolc körül szintén, kb. két órára. Engedtek ülni, de nem támaszkodhattam, az egész idő alatt egyszer sem. A szünetek alatt Jupiter-lámpával világítottak az arcomba s két ávós állandóan arra ügyelt, hogy egy percre sem zárhassam le szememet. A vallatók a kihallgatás során váltogatták egymást. A kihallgatási szünetet meg arra használták föl, hogy mindent elvettek tőlem. Apáti gyűrűt, rózsafüzért, kulcsokat, írószereket, pénztárcát, D.M. monogramos órát stb., mindent-mindent egyetlen zsebkezdő kivételével.

ELSŐ KIHALLGATÁSOM

A vizsgálati főosztály vezetője, egy névtelen alezredes (mert valódi nevüket nem lehetett tudni, fedőnevüket igazolványukon meg eltakarták), csak röviden érintette, hogy több év óta állandóan figyeltek, minden lépésemről tudnak. Megcáfolhatatlan bizonyítékok állnak rendelkezésükre államellenes bűncselekményeimről és egyéb tevékenységemről.

Énrám első helyen demokrácia elleni szervezkedést, kémkedést és valutáris bűncselekményt kell rábizonyítani. Mindezeket megtoldják még kettővel: Az első: huszonnégy fiatal rendtagot miért küldtem külföldre? –

A másik: A szerzetesrendek föloszlatásakor kitartásom, egyház iránti hűségre való buzdításom szerintük csak „fedőnevek”, melyekkel az államszervezetet, a demokráciát akartam gyöngíteni. – Mindezek részletezésére azonban a legkisebb mértékben sem került sor. Ezen első kihallgatásomkor az Emerikánás „lázítás” – „a legitimista szervezkedés” – „a zsidóellenesség” sem szerepeltek, csak később.

A kihallgatás során – kb. a második órában az alezredes kijelentette az összesek előtt, hogy alávaló rágalom az ávós kínvallatás. Ők soha senkihez hozzá nem nyúlnak. Belőlem sem csinálnak mártírt. Mindezeket becsületszóval is megerősítette. Valóban, akkor el sem tudtam képzelni, hogy egy ötvenhat éves embert lehessen majd összeverni, rúgni, válogatott kínzóeszközökkel megkínozni, injekcióval úgy elkábítani, hogy akaraterejétől megfosszák.

AZ ELSŐ TIZENNYOLCÓRÁS KIHALLGATÁSOM TÁRGYA

A legtöbb időt a magam és mások – első vonalon a püspöki kar tagjai, azután a szerzetesrendek főnökei és más ismert vezető papi emberek – erkölcsi életére fordítottak, szexuális vonatkozásban a legdurvább kifejezésekkel.

Kezdődött: ki a szeretőm és ennek is annak is ki a szeretője és folytatódott és végződött a természeti és természetellenes fajtalanságok megnevezhető és meg nem nevezhető minden skálájával.

Nyomban láttam: mártírt nem, de hitvány embert akarnak belőlem csinálni. Ezt nem is titkolták. Kilátásba helyezték belföldi sajtójuk és a hasonszórú világsajtó szerepét ebben a „satana comedia”-ban.

Logikusan kifejtették: a Ciszterci Rendnek Magyarországon hét egyházmegye területén vannak intézményei: székházai, gimnáziumai, plébániái, templomai, gazdaságai s én a személyemben az egyházfőkkel és rendfőnökökkel jól vagyok; milyen irányukban a tömeghangulat? Én a rendtársaim révén is sokat tudhatok róluk. – Előmutattak egy nagy dossziét: a püspökök és rendfőnökök erkölcsi (szerelmi) élete. Ők mindezt pontosan tudják. Fölsorolták névszerint kb. az összes püspököt és nagyobb férfirendek főnökeit, állítván róluk: – ez homoszexuális – X csak az utca-lányokat szerette – Y csak úrinőket – Z a fiatal lányokat – stb. stb. Állították, hogy ezekről sokat tudnak a püspöki székhelyeken és az egyházmegyékben. Nekem is föltétlenül tudnom kell ezeket. Persze hogy saját szememmel nem láttam – azt ők is világosan tudják – de

rendtársaim révén nekem mindezeket tudnom kell. Ha ezekről vallomást tesztek – kijelentik – pár napon belül szabadulok.

Ez a témakör hosszú heteken át szerepelt. Állandó feleletem ez volt: nem csak az utóbbi években, de még kisdíák korom óta sem hallottam soha ilyesmit egyetlen püspökről, sem rendfőnökről, még a legtávolabbi gyanúsítás formájában sem.

Ebben a förtelemben szerepeltették az én állítólagos szeretőimet is a legmeglepőbb vonatkozásban. Mutatták szerelmi viszonyaim adatainak nagyra duzzasztott dossziéját, távolról meglebegtetve a soha nem írt szerelmesleveleket és ismeretlen fényképeket. Mindezeket az unalomig ismételték és tökéletes titoktartásukról biztosítottak, ha mindezekről őszinte vallomást tesztek. Ők csak azt akarják ellenőrizni, hogy kijelentéseim szavahihetők-e, mert náluk úgyis mindezek tudottak. Ha beismerem, azonnal szabadonbocsátanak és az összes velem letartóztatottakat is. És soha többé az ügyem nem szerepel, ad acta teszik. Az összes vádpontokat elejtik és többé azok nem számítanak. Ellenkező esetben: háromszor huszonnégy órai gondolkodási időt adnak; annak letelte után az összes magyar és nagyobb világlapokban közzétesznek. Ebben nem csak a személyem lesz pellengére állítva, hanem a Ciszterci Rend is és az egész Egyház. – Papi mivoltomra és tisztasági fogadalmamra hivatkozva kijelentettem: nincs szükségem a háromszor huszonnégy órára.

Hónapokon át folyton előhozták a főntebbi témát, de a lapok közlése sohasem történt meg. Semmi időt sem fordítottak általam ismert más papok, főleg pedig vezető szerepet játszó békepapok szexuális életére vonatkozó kérdéseikre.

De nemcsak hazai magyar viszonylatokban volt ez az undorító témakör állandóan felszínen, hanem a római bíborosokkal és vezető egyházi személyekkel kapcsolatban is. Azok magánélete, diplomáciai kapcsolataik és anyagi körülményeik. Böven fejtegették az egyik praelatus sikkasztási ügyét, melyet a nemzetközi sajtójuk szellőztetett pár év előtt, megtoldva, hogy csak a Vatikán közvetítésével kerülte el a büntetést.

Sokat foglalkoztak az Egyház – szerintük – „mérhetetlen vagyonával”, a nemzetközi politika öncélú irányításával stb.

Beszéltek bizonyos prémiumokról a püspökök és rendfőnökök számára, akik Róma szövetségesei és rabszolgái. Engem is egy ilyen elvakult rabszolgának minősítettek, aki eladta magát és rendtagjait a pápának.

ÁVÓS PINCEBÖRTÖNBEN

Tizennyolc órai ilyen vallatás után átadtak egy ávós börtönőrnek, aki lekísért az Andrássy út 60 pincebörtönébe. A jéghideg kövezeten lemezítelenítették, hogy valami titkos dolog nincs-e rajtam elrejtve. Fölfeltették kabátom hajtasát, bélését és a cipőm belső talpát. A gumisarkot levették, inggombjaimat, nadrágtartót, cipőfűzőt elvették, még a szemüvegemet is. Ezt olyan lassú tempóban végezték, hogy egész idő alatt mezítláb a hideg kövön kellett állnom. A pincebörtönben csak egy csupasz deszka fekvőhely volt „a priccs”, amely ragadt a piszoktól. Egy durva lópokrócot adtak takarónak. Villanylámpa égett állandóan. Csak az utcai forgalomból lehetett következtetni, mikor van nappal. A börtönajtón szabályos kémlelőlk volt, melyen az őr akkor nézett be, mikor akart. Támaszkodás nélkül kellett ülni a priccsen és csak takaródó után lehetett lefeküdni. Kezeket a takaróra kellett kitenni és csak kifelé fordított arccal lehetett aludni. Kb. tíz napig hagytak itt a fönti témák állandó előrángatása mellett.

A VALUTÁRIS CSELEKMÉNYEIMRŐL

Ezeket valóban elkövettem és bevallottam, de nem a vallomásnak és a valóságnak megfelelő jegyzőkönyvet vették föl. Kb. 30 000 dollárról volt szó, mely összeget mint tényleges tulajdonukat nem váltottam be, a nem reális értékű magyar forintra.

KÉT KÜLFÖLDI UTAM

A következő tíz-tizennégy napban a kihallgatások során az összes tárgykörök előkerültek, melyeket az ávó az én nevemre összegyűjtött; 1948 őszén tett két külföldi utam is. Egyik volt egy rövid bécsi látogatás a Pazmaneumban, a másik egy hetes svájci tartózkodás, melynek célja az Amerikából hazahívott Nagy Anzelm rendtársammal való megbeszélés volt. Második utam csak pár napra szólt a Friburg melletti Hauteriv-i apátságba. Mindkét külföldi utamat kémkedésnek és hazaárulásnak minősítették.

Kijelentették, hogy az Egyház valóságos feje a Wallstreet, a pápa csak annak ügynöke. Ismételten hangsúlyozták: Rómának legelvakultabb

kiszolgálói a szerzetesrendek, azért minden szerzetes született kéme a Vatikánnak. Azt nem mondják, hogy minden kém jezsuita, de azt igen, hogy minden jezsuita kém. A külföldön élő magyar papok közül különösen puhatólództak: Mihalovits Zsigmond, Deer István svájci megbízott, Csertő, Zágon, Magyary Gyula, Lepold Antal, Gianone Egon, Varga Béla, Ádám György, Közi-Horváth József és a Rómában élő Füz Balázs rendtársam iránt.

KÉMKEDESI TEVÉKENYSÉGEM

Az, hogy kémkedtem, az előttük tények nélkül is abszolút biztosnak látszott, hiszen Moszkvától kapták azt az utasítást, hogy én kém vagyok. Tudomásuk volt arról, hogy az Olasz Követség kulturális osztálya vezetőjének közvetítésével levelet váltottam Rómában tartózkodó Füz Balázs rendtársammal. Letartóztatásom előtt egy félévvel egy orosz katona Bécsben fölkereste a kalocsai érsek úr volt jószágkezelőjét, ft. Lehmayér Bélát és ötszáz dollárért kínálta neki megvételre az én egyik levelemet, melyet azokban a napokban Füz Balásznak írtam és diplomáciai csomagban indult Róma felé. Az illető ft. úr meg is vette és eljuttatta Füz Balázshoz. Ebből az egy tényből biztosra veszem, hogy a diplomáciai posta egy részének tartalma fotókópia útján az ávó előtt ismeretes volt. Kihallgatásom során ismételtén láttam, hogy az én legbizalmasabb, kézírással írt leveleim és a válaszok egyike-másika mennyire ismert. Kurirposta csak becsületes emberek kezelésében megbízható. Ha pénzéhes, akkor nem!

Rómába írt leveleim szinte kizárólagos tartalma: a magyar ciszterciták rendi élete, munkája, nehézségei, házaink elvétele, rendtársak deportálása, bebörtönzése, tanítói és lelkipásztori munkák nehezítése. 1950-től tértem ki a többi szerzetesrendek fontosabb eseményeire; 1950 júliusában a szerzetesrendek deportálása után az állammal megvitatott tárgyak mentésére. (Ennek az akciónak tagjai egyházi részről: Grösz József, Czapik Gyula, Hamvas Endre, Sárközy Pál, Schrotti Pál.)

A KÉMKEDÉS MÁSODIK PONTJA

1945-ben a magyar kormány jegyzékben tájékoztatta az Amerikai Missziót a szovjet katonaság által az iparvállalatoktól, mezőgazdaságoktól pénzügyektől, Mávtól stb. elvett értékekről. A Misszió vezetőségének egyik tagja egy beszélgetésünk alkalmával kérte, hogy a mi adatainkat mutassam be, hogy ellenőrizhesse. Én készséggel tettem ennek eleget, megbízva Hagyó Kovács Gyula rendtársamat az előszállási birtokról elvitt értékek jegyzékének hivatalos bemutatásával. (Kb. 1000 tehén, kb. 1000 ökör, kb. 2–300 növendékmarha, kb. 8000 sertés, köztük 3600 egészen kihízott. Kb. 700 ló, közel 10 000 juh. Fölsorolta az egyéb károkat is: hány száz vagon gabona stb. Mindezeket Oroszországba szállították, csak keveset Budapestnek szerény áron. (Hiába érveltem az ávónak, hogy a jóvátételi összeg csökkentését reméltem a jegyzék bemutatásával – nem fogadta el. Szerintük a szovjet iránti gyűlölet irányított engem az Amerikai Misszióhoz.)

A KÉMKEDÉS HARMADIK PONTJA

Több alkalommal beszélgettem az USA és a British konzulátus budapesti vezetőjével. Bár beszélgetésünkben sohasem fordult elő, amit józan ésszel kémkedésnek lehetne nevezni, mégis az egészet kémkedésnek minősítette az ávó. Nyilvánvaló volt, hogy sem katonai, sem ipari titkokat nem adhattam át külföldieknek, mert ilyeneknek birtokában soha nem voltam.

Letartóztatásom előtti években nagyon vigyáztam, hogy azok a volt tanítványaim, kik vezető munkakörben vannak, soha meg ne látogassanak. Évek óta elzárkóztam. Az ávó nagyon jól tudta, mennyire nem kémkedési anyag: a katolikus iskoláknak mennyi diákja van. – Milyen társadalmi osztályból. – Milyen az előmenetelük. – A tanárok szakképzése. – A szerzetesrendek lelkipásztori tevékenysége. – Ezek egyikét sem szokás egyébként kémkedésnek minősíteni. Jellemző, hogy a bírósági tárgyalás folyamán becsületszóra kellett megígérnem, hogy a bíró kérdésére megkerülöm ezekre a választ.

VALUTAÜGYEK

Valutáris bűncselekménynek minősítették, hogy a külföldi rendtársaktól küldött dollárokat nem a Nemzeti Bank útján, hanem magánforgalomban értékesíttem. Ezeket az összegeket nagyjából templomaink, iskoláink, rendházaink rendbehozatalára és a rendtársak szükségleteire fordítottam.

De nem csak egyházi és kulturális célokra fordítottam, hanem rendbe hozattam belőle azokat az épületeket is, melyekről tudtuk, hogy rövidesen államosítják. Így bérházakat, a nagyveminyi olajgyárat, a szentgotthárdi fűrésztelepet stb., hogy ne rongálódjanak tovább. Sőt a zirci apátság szemináriuma, teológiai főiskolája címén az előszállási föld kezelésére új major is épült. Tudtuk, hogy államosítják.

A külföldről kapott pénz kisebbik része a rendtársak ruházkodására és gyógyyszerre ment.

1300 dollárt kölcsön adtam. Ebből 1000-et Pálffy Józsefnek, 300-at pedig sipeki Balás Viktor kérte, hogy állásuktól megfosztott magyar tisztviselők háziipari készítményeinek külföldi értékesítési lehetőséget kereshessenek. Hogy mennyire sikerült, nem tudom.

A dollár fölhasználásából csak a két utóbbi pontot találta az ávó gyanúsnak. – Mire fordítottam – kérdésükre ők így adták meg a választ: Pálffynak legitimista szervezkedésre adtam dollárokat, sipeki Balásnak pedig külföldre szökött fasiszták segítésére.

EGYÉB VÁDPONTOK

Az Amerikánáról sokat vallattak. Vádpontjuk így hangzott: a Habsburg-uralom visszaállítása. Majd így változott: Horthy-fasizmus. Majdnem mindennap hat-nyolc vádpont szerepelt.

Zsidóellenességgel is vádoltak, mert az egyetemi ifjak két zsidó gyereket megvertek. Hivatkoztam arra, hogy faji különbség az Amerikában nincs. A vezetők között is vannak konzervatívok, nemcsak a tagok között.

SZERVEZKEDÉS

Kb. 1947-ben Mindszenty herceprímás felkérésére az akkor alakult Katolikus Néppárt kizemelt vezetőivel folytattam megbeszélést. Ennek előzménye, hogy az akkori kormány engedélyezte a megindulást. Amint nyilvánvalóvá lett, hogy az engedély bár megvan, de tevékenységében mégis gátolja, a munka abban maradt. Munkám mindössze csak annyi volt, hogy néhány katolikus képviselőt, akik pártjaikból kiléptek rávettem, hogy S. M. csoportját erősítsék.

Az evvel kapcsolatos vád az ávó fogalmazásában így hangzott: Mindszenty József pártalakítása forradalmi úton.

Elfogatásom előtt egy évvel budai rendházunkban fölkeresett F. I. - P. H. kíséretében. Arra kért, budai plébániánkon át szerezzek neki egy kedvesnővért házvezetőnek s betegápolónak, ki róla gondoskodjék. Az illetőt én már rég halottnak hittem s így nem tudtam, kivel beszélék. Beszélgetés közben elmondta, hogy rövid időn belül Magyarországon jelentős változás lesz, mely módot ad arra, hogy hazánk nyugati forma szerint élhessen. Az én tökéletesen kételkedő és kételkedő válaszomra még azt is mondta, hogy a nyugati hatalmaknak átmeneti kormány vezetésére ő a jelöltjük. Megbeszélésről egy szó sem volt. Azt mondtam: ha tíz vagy húsz év múlva mondaná ezt, időszerűnek tartanám, de most ilyesmiről szó sem lehet. F. és P. szerint én olyan furcsán viselkedtem, hogy meg is kérdezték, miért vagyok olyan furcsa. – Mert nem tudom, kivel beszélék. – Akkor tudtam meg, hogy F. I., akit én már rég halottnak hittem.

Az ávó mindvégig kitarított amellett, hogy részem volt forradalmi úton kormányalakításban.

DEMOKRÁCIA ELLENI TEVÉKENYSÉG

Ennek alapja a szerzetesrendek föloszlatásához fűződik.

Demokrácia elleni tevékenységemnek igen nyilvánvaló és égető példáját látták abban, hogy a Ciszterci Rend tagjai éppen úgy mint a jezsuiták is, erélyesen ellenálltak a deportációnak.

Ennek következményeit férfiasan viselték, ami hamarosan be is következett. Mivel voltak másrendbeli szerzetesházak, melyek szétfutottak, evvel nagyon megkönnyítették az ávósok munkáját. A mieink, a jezsuiták és még sok más szerzet, úgy férfi – mint nővonalon teljes számban együtt maradtak. Ezeket az ávósok éjszaka egyszerűen

ellopták és titkos helyekre vitték. Így akarták elkerülni az ódiomot a szerzetesházak föloszlatásáért. A vallatásokból kiderült, hogy a ciszterciek és a jezsuiták voltak a legellenállóbbak, éreztetvén ezekben az időkben is sajátos rendi lelkiségüket.

Evvel kapcsolatos még az is, hogy 1950. augusztus 1-jén cca. ötszáz apácát hoztak Zircra, anyamonostorunkba. Ezek közül titkosan egyetlenegy sem távozott. Ezért is engem okoltak, hogy én tartom együtt ezt a nekik nagyon kellemetlen szerzetközi társaságot. Önként jöttek és számuk nem fogyott. Sőt még azok is utánuk jöttek, akik elhozatalukkor nem lehettek zárdáikban. Volt közöttük kétszáz fekvő apáca is, az Irgalmas Nővérek és az Isteni Megváltó Leányai betegháza. Az állam ezek tartásához nem járult hozzá egyetlen fillérrel sem.

Tudomásukra jutott, hogy ellátásukra és a szükséges berendezésükre jelentős kölcsönt vettem föl. Rendtársaim szinte kiüresítették szobáikat, ágyukat, ágyneműjüket – még az utolsó párnájukat is – és a legjobb ülőbútorokat odaadták apácáink használatára. Két hónapig voltak vendégeink és mint egyhangúan mondták, a zirci apátságban otthonosan érezték magukat.

Az ávósok kémszolgálatára jellemző, hogy mikor ezért engem a rendfőnökök és rendfőnöknők értekezletén igen meleg fogadtatásban részesítettek, többszörösen éljeneztek, pontosan tudták. – Miért történt? – kérdezték. Én valóban visszaemlékeztem és mondtam: – mert akkor szereztek tudomást a beteg és öreg szerzetesnők szeretettel való ellátásáról.

Őszerintük ez tüntetés volt a népi demokrácia ellen. Így került a Ciszterci Rend is ama tizenhét férfi közé, kiket eltöröltek.

LELKIKAPCSOLATOK

Igen-igen fájt nekik és dühítette őket a volt tanítványokkal és az ő körükkel való lelkikapcsolat. Sorra kérdezték, az utóbbi években pld. kiket eskettem. Abszolút pontossággal, nevek, dátumok és helyek szerint nyilvántartották őket. P.K. lányát mikor felsorolták, hallatlanul dühöngtek. Mikor a névsor végére értek, kijelentették: – Miért nem bojkottálta őket?

FOGLYOK LÁTOGATÁSA

Kérdezték tőlem azt is, miért látogattam meg a börtönben Hagyó-Kovács Gyulát, Mészáros Gellért, Fehér Tamás, Papp Kelemen stb. rendtársakat?

Sőt még néhány világi politikai foglyot is, mint Hóman Bálint és Kunder volt minisztereket.

- A börtönlátogatásokat sértésnek tekintették.
- Szerintük ez vallomástétel a reakció mellett.
- Nyilvánvaló megvetése a népi demokráciának.

EGY NEM TUDOTT SZERVEZKEDÉS

Az ávós kihallgatások során az első tíz napban végigmentek a kérdéseken. Az összes vádpontok közül a legkevésbé értem meg a népi demokrácia elleni szervezkedés terén emelt ama vádat, amely eleinte így hangzott: szerveztem demokrácia elleni csoportokat. Később így enyhítették: Papp Ervin volt budai diák által szervezett diverziós illegális csoport eszmei (ideológiai) irányítása. Ezt a vádat teljességgel tagadtam, mert Papp Ervinnek szóban is, írásban is kifejeztem, hogy a jelenlegi ellenőrzés mellett kilátástalannak, veszedelmesnek és képtelennek tartok minden szervezkedést. Az én eszmei irányításom csak arra terjedt ki, hogy a legtermészetesebb emberi közösségekben, magában a családokban ismertessék a természeti törvények alapigazságait, kiegészítve azokat a katolikus hit örök igazságaival. Kihangsúlyoztam még 1950-ben is, mily messzi vagyunk attól, miszerint a család és templom megengedett keretein túl akár csak kisebb körökben is dolgozhassunk. Ezeket Papp Ervinnek írásban is adtam, jelezve, hogy leveletem mindjárt égesse el. Nem égette el. Szabadulásom után, 1956 novemberében tíz fiatalember fölkeresett Papp Ervin csoportjából. Akkor tudtam meg tőlük, hogy a szervezkedés megtörtént. Ez a nem tudott szervezkedés robbantotta ki megkínóztatásomat.

Papp Ervin szervezkedését ismételen mereven tagadtam, mert nem hittem, hogy van. Szóban és írásban elleneztem.

Kb. két hétre letartóztatásom után egy új vizsgáló alezredeshez vittek, aki egy nagy bizottság jelenlétében mutatott föl nekem a Papp Ervin által összeállított egy – úgy emlékszem – jegyzőkönyvet, melyet kezembe adva 30 – 40 ívoldalasnak érzékelttem. Az ávósok szerint abban pontosan meg van írva, az én tanácsomra állította össze, hogy azokat ideológiai téren

harcba állítsa a materialista világfölfogás ellen. Állították, a jegyzőkönyv kíséző iratában megvan, mikor nyújtották át nekem azt az iratot budai lakásomban és tolmácsolták Losonczy Timót titkáromnak vallomását, hogy azonnal átadta és jelenlétében én át is olvastam. Arra én is emlékeztem, hogy átadott nekem egy terjedelmesebb írást, melybe percek alatt belepillantottam és ott nyomban a jelenlétében összetéptem és elégettem. Hogy a jegyzőkönyv, melyet nekem fölmutattak valóban azt tartalmazta-e, nem tudom. Kezembe adták, de semmit sem olvastam belőle.

ELSŐ KÍNVALLATÁSOM

Akkor elvittek egy elegánsan berendezett szobába, ahol mezítelenre vetkőztettek. Így „tornáztattak” föl-le egy fiatal ávos tisztátalan lábai előtt, melyeket minden lehajtással csókolnom kellett mindaddig, míg össze nem estem. Közben kérdéseket adtak föl, de nem Papp Ervin ügyében, hanem ismeretségi körömben főleg papi emberekre vonatkozóan. Közben egy betűt sem arról, amiért megkínóztak.

Utána kb. két hetet a pincebörtön büntető cellájában töltöttem. Ez 2 m. hosszú kriptaszerű „kiszárka” a szokásos priccsel, mely valamivel rövidebb és keskenyebb a többinél. Ez a zárka annyira mélyen a föld alatt van, hogy a priccs fölött vezet el a szennyvízcsatorna, mely állandóan undorítóan csöpög és szaglik. A priccsnek csak egy kis részét találtam úgy-ahogy száraznak, melyre rá mertem ülni. Két hét alatt nem feküdtem le, napközben támasz nélkül ülve, a teljes kimerültségtől valamit szundítottam. Takarót nem kaptam. November volt. Fáztam. Legfőbb imádságom ezekben a szörnyű napokban ez volt: Bár az Úristen magához szólítana, hogy ne ártsak vallomásommal senkinek.

Két hét letelte után újra ahhoz az alezredeshez vittek, aki valószínűleg a nyomozási főosztály vezetője volt.

MÁSODIK KÍNVALLATÁSOM

Nagy íróasztal főhelyén az alezredes, velem szemben én. Körülöttem öt-hat civilruhás ült székeken. A bördíványon hárman: egy ávos őrnagy és két ávos százados. Csak a Papp Ervin-ügyről volt szó. Újból megmondtam: nincs részem sem szervező, sem eszmei munkában, mert még akkor sem hittem el, hogy létesített ilyet. A jelenlévő detektívek

akkor arcba és szembe köptek. Az alezredes kérdésére, hogy a kínvallatáson kívül van-e más eszköz akaratom megtörésére: a jelenlévők közül a három ávóosztást a kínvallatás mellett foglalt állást.

Erre ugyanabba a szobába hurcoltak ahová kb. két hét előtt is és ugyanaz a három ember: egy hatalmas termetű őrnagy, egy középtermetű főhadnagy vagy százados – ez a kettő zsidónak látszott –, és egy középtermetű civilruhás vetkek körül. Újból mezítelenre vetkőztettek és ismét az összeesésig tornáztattak. Hátról hatalmas ütésekkel vertek, a legtöbbet a nyakam alatt, a tarkó alatt, a két vállam között valami lapos tárggyal, mert nem dagadt meg. Viszont két-három hétig a fejemet sem tudtam mozdítani a fájdalomtól. Hátról erős rúgásokat is kaptam. Nemes szövet nem bántottak. Az ütések és rúgások nem okoztak éles fájdalmat, de öntudatom pillanatokra ki-kihagyott, bár nem hiszem, hogy elájultam volna. Minden lelkierőmet arra fordítottam, hogy el ne szóljam magam és hogy arra a néhány száz kérdésre melyet hozzám intéztek, mindjárt válaszoljak. Mert ha nem, az már beismerés és azt különösen és többszörösen ismételték az utána való hetekben.

A TORNÁZTATÁS TÖBBFÉLE VOLT

Egyik módja: arccal befelé homlokomhoz szorított ceruza-nagyságú fémtárggyal szorosán a falhoz állítottak kifeszített lábujjakon. Sarkam alatt hegyével kifelé nagy szögek és éles nagy tűk, hogy meg ne mozduljak. Izzóra hevített rezsólappal égették alsótestemet. Minden belső részem feszült bennem és én semmi testrészemem nem mozdíthattam. Mikor a gyótrődéstől összeestem, kínzóim elkaptak és néhány rúgással talpra állítottak

Másik mód volt a guggoltatás. Tíz-tizenöt kg-os súlyokat kezemben tartva, lábam alá helyezett éles szögek fölött kellett guggolni az összeesésig: Az összeesés után ütésekkel, rúgásokkal talpraállítás.

Ismét egy másik mód volt a villanyárammal való kínoztatás. Pár ezer voltos két-három mm-es szikrázásokkal villanyoztak egész testemen: ajkak, szem, orrnál, fülnél, sőt ördögi módon a szeméremtestem és ülepen is.

FESZÜLET ÉS EVANGÉLIUMOS KÖNYV

Pokoli módszerüknek egy másik megnyilvánulása volt a villanyárammal telített Feszület és Evangélium feliratú könyvük csókoltatása.

Egy asztalon fakereszt bronzfeszülettel, árammal telítve. Előtte bronzírozott könyvalak „Evangélium” felirattal. Egyik kezemet a könyvre kellett tennem és megcsókolnom a Feszületet. – Ha igazat mondok, nem lesz semmi bajom. Ha nem mondok igazat – mondták ők – akkor megráz és belepusztulok. Az áram a kezem és ajkam között záródott.

Még a Feszületet is fölhasználták sátáni céljaikra a bekapcsolt villanyárammal. Kis intenzitású, kb. egy fillér nagyságú égetett seb maradt utána. Tíz milliamper lehetett.

Papp Ervin ügyében kínoztak így, de a sokszáz kérdés közül egy sem vonatkozott Papp Ervinre. Amennyire szubjektíve meg tudtam ítélni, ez a kínvallatás egy órahosszat tartott. Másnap reggelre a két térdemen egy-egy tenyérszerű gennyes seb volt. Nem éreztem, hogy megütöttek. Összeesésemkor a padlón lehetett valami éles tárgy, mely megsebezte és az a szörnyű piszok, ami ott volt, megfertőzte.

A sebeket két ávos zsidó orvos kezelte, a legnagyobb gonddal és szeretettel. Az első kezelés után a fiatalabb odaszól: – Mi történt magával? – Halkan felelem: – Tegnap a vallatásnál. – A spanyolfal mögül nem is sejtve nyomban előlépett az egyik ávos és erős hangon szólt: – A lépcsőn elesett.

A kínvallatásban már sebeimet sem tudtam. Csak néhány börtönőr szólt: – Mossa le a vart a homlokáról. – Nem éreztem, hogy oda ütöttek volna.

KÉT INJEKCIÓ

Amikor két hétig nem aludtam és mindkét térdem csupa gennyes seb volt, átvittek az úgynevezett „írószobába”, ahol ágy, asztal, egy szék és kályha volt, de minden szörnyű piszkos. (Itt írták a rabokkal életrajzaikat és egyéb vallomásaikat, azért nevezték „írószobának”.) Lefeküdtem a mocskos ágyra, melynek lepedője a vér és gennyfoltoktól keményedett meg számtalan helyen. Bejött a felcser egy ávos injekcióstüvel. Azt mondta, hogy az orvos küldte és altató helyett ad

nekem olyan injekciót, mely sokkal jobb, mint az altató. Kettőt adott. Alig tíz percre rá éreztem, hogy valami furcsa történik velem. Így, ebben a megnevezhetetlen állapotban vittek nyomban kihallgatásra, mely egész éjszaka tartott. Ez volt életem legkínosabb órája.

Minden erőmet megfeszítettem, hogy az önkontrol kitartson, hogy ura maradjak értelmemnek és akaratomnak. Az önkontrol kitartott. De utána és később sem, mind máig nem tudok visszaemlékezni arra a szörnyű éjszakára. Nem tudom, miket kérdeztek.

Ezután már többet a büntetőszobába nem vittek és külön büntetés sem volt. Mindvégig megmaradtam amellett, hogy a Papp Ervin társaságát én nem szerveztem, nem tudtam róla, így nem is irányíthattam.

Jó fél évvel később, szembesítettek Papp Ervinnel. Az volt a benyomásom, volt neki szervezete. Akkor vállaltam a vádat, de minden alkalommal megmondtam: – Nincs részem benne, de ha segíthetek, vállalom. Ezt nem vették jegyzőkönyvbe soha.

TÁRGYALÁS ÉS ÍTÉLET

Ilyen előzmények és nyolchónapi ávos vizsgálati fogság után négy napig tárgyalta ügyünket Budapesten a Markó utcában az öttagú Olti-tanács, mely a legtisztább komédia volt. A vádat Alapi főügyész képviselte és az így hangzott: hazaárulás, kémkedés, szervezkedés, valutázás.

Az ítéletet 1951. június 28-án mondták ki: tizennégy esztendei börtön.

Az úgynevezett bírósági kihallgatásokon kértem, hogy akár tanuk előtt is beszélhessek Hagyó Kovács Gyula rendtársammal a választandó ügyvéd személyét illetően. Szó sem lehet róla, ők majd megmondják ki lehet az ügyvédem. Az általuk megnevezettnek soha hírért sem hallottam. Állítólag az ügyvédi kamara alelnöke. Pontosan megkaptam mit kell mondanom és köteleztek, ha az ügyvéd adna föl más kérdést, arra nem válaszolhatok. Mindez az ávo ügyésze előtt történt.

A tárgyalás már folyt, mikor a vallomásomból bizonyos részeket töröltek. Kettőre pozitíve emlékszem. A Moszkva által parancsolt eredeti szövegkönyv szerint a bíró kérdezte:

1.– Mik voltak a kémkedések? A választ meg kellett kerülni.

2.– A külföldről rendtársaktól kapott valutát mire fordítottam? Törölték. Meg kellett kerülni.

BÖRTÖNÉLETEM

Az ítélet kihirdetése után a szokásos lefüggönyözött autóba tettem, s jobbra-balra két ávos fegyőr között nagy vágatással vittek jó két óra hosszat a Markótól alig tíz percnyre a Konti utcába. Eleinte Szegeden gondoltam magamat, csak később fődöztem föl a nyolc méter magas börtönfalán legalább három emeletnyire túlnövő házakat. Akkor már tudtam, hogy Budapesten vagyok – 1953 nyarán, augusztusban.

Majd teljes három esztendeig lettem a Konti utcai börtön lakója. Teljes magányban éltem, az un. „titkosak” közé taroztam. (Mint később Vácott megtudtam, csak hárman voltunk ilyenek: Grósz érsek úr, Szakasits és én.) Ebben a börtönben olyan sokat szenvedtem azoktól az öröktől, kik kopogtatásra sem engedtek ki a WC-re és néha a legnagyobb kínlódások közt túrni kellett három-négy óra hosszat. Ugyancsak a börtönben kaptam a mindenfajta tisztátalanságtól háromszor is orbáncot az arcomon és egyszer bőrbajt. Ekkor heteken át a ragályos betegek WC-jére kellett járnom, mely esztendők elképzelhetetlenül összegyűlt piszkától oly leírhatatlanul mocskos volt, hogy arra nincs emberi szó. Kértem, hogy kitakaríthassam. Nem engedték meg. Ugyancsak ebben a börtönben kaptunk kb. két esztendőn át dohos lisztből sült kenyeret. Télen azonban jól fűtöttek. Két-két cella között volt a kályha, a folyosóról fűtötték.

MISÉZÉS

Letartóztatásom után mindjárt az első napokban kértem misézést. Naponkéntre a hetedik hónapban adtak engedélyt: 1951. május 3. Ascensio-kor, Áldozócsütörtökön. Hoztak a cellámba egy törött kelyhet, melyet spárgával erősítettem össze és egy ferences Misekönyvet. Öt és fél esztendeig mindennap misézhettem. Karácsonykor és Halottak napján a három misét is bemutatthattam. Előzően csak 1950 karácsonykor és 1951 húsvétján engedtek misézni. A lerögzített 40x60 cm-es börtönasztal lett az oltár és én a fegyencek durva szummaruhájában, mely akárhányszor véresre horzsolta testemet, mutattam be a Legszenőbb Áldozatot. Eleinte gyakran bejöttek, rendelkeztek, napi cigaretta porciómát a korporáléra tették (melyet onnan lesöpörtem) – egyébként nem reagáltam és így négy-öt próbálkozás után végleg elmaradtak.

GYÓNNI? AZT MÁR NEM!

Szentgyónási lehetőséget letartóztatásom első hónapjaitól kértem; az igazságügyi miniszterhez több ízben írásos beadványban is, de választ sohasem kaptam. (A materialista világnézet megfosztani akarja az embert személyiségétől, a lelket Istentől. A rabot állati létbe kényszeríti, hogy teljesen felőrlődjék az idegek csikorgó kerekei alatt. Ne legyen más életigénye, mint csak vegetálni. Ami ezen túl van, az esetleg út az örület felé.) Minden lelki és idegerőmmel azon dolgoztam: lefoglaljam magam – pozitív irányban. Minden ami jó és szép az életemben, azt többszörösen átéltem. Így duplázódott meg bennem az Isten kegyelme, mely állandóan erősített a rabéletben.

SÉTA

1953. augusztus 7-én Szent Kajetán napján mehettem először sétálni. Egy kis kör hatvannyolc lépés és tizenkettő ilyen kört csinálhattam. Fokozatosan hosszabbították. A gyűjtőben az utolsó évben kétszer is vittek naponta. A napra is már mehettem, még le is ülhettem. De 1955 őszéig egy pillanatra sem volt szabad megállni még egy lépésre sem. 1954 vagy 55 nyarán a váci fegyházban megálltam egy kis gyom előtt gyönyörködni. Az ör nyomban rám szólt: – Folytassa a sétát!

MUNKA

Az első nyolc hónapban a vizsgálati idő alatt könyvet és írószert nem kaptam. Az ítélet után az első egy-két évben takarékosan adták a papírt, sőt számozottan. Később tetszés szerint. Gyakran megnézték, mit írok. Számoltam és börtön-olvasmányaimat jegyeztem. A börtönkönyvtár 80%-a szovjet-könyv volt. A legtöbbje Gorkij, Ilja Ehrenburg stb. A többi is Isten-tagadó, papságot, szerzetességet gyalázó, a munkaadók megcsúfolása stb.

Az ávó az ítélet előtti napokban följánlotta, hogy kérhetek néhány könyvet. Négyet kértem: 1. Szentírást jegyzetes kiadásban. 2. Szerzetesjogot-Fahnfanitól. 3. Fizikát: Grimsehl-Tomashektől. 4. Matematikát: Weber-Wellsteintől.

Az első kettőt mindjárt jelenlétemben áthúzták, a fizikát és matematikát pedig szabadulásom napján, 1956. november 1-jén kaptam kézhez – 1906-os kiadásban. (Nekem otthon az 1933-as is már megvolt.)

BREVIÁRIUMOT az elítélés után kb. két hónapra mind a négy kötetet megkaptam. Rózsafüzért mindjárt az ítélet után, de nem az enyémet.

NAPIREND

Reggel valószínűen fél hatkor volt az ébresztő. Azonnali fölkelés, mosakodás, öltözködés, cellatakarítás. Reggeli nyolc óra tájban. A reggeli rántott leves, vagy katonai feketekávé. Kenyér háromszorra kb. 30 dkg. Ebéd tizenkettő körül. Rendszerint valami szárított zöldségleves és fél liter főzelék. Hetenkint egyszer kb. 10 dkg. kifőtt húst is adtak és szombat és vasárnap este hidegvacsorának kolbászfélét. Vacsora fél hat tájban főzelék. Takaródó este kilenckor.

Az utolsó évben a Gyűjtőben már „minőségi kosztot” kaptam, olyat mint a börtöntisztviselők, „rengeteg” hússal és túlzsirozott levesekkel, főzelékekkel. Reggelire meg tejeskávét vajjal vagy fölvággottal és fehérkenyérrel. Nekem sokkal jobbat tett a közönséges sovány börtönkoszt. A Kontiban csajkát és kanalat kaptam, a 201-est. Ugyanezt vittem magammal Vácra is. Éveken át a 201-es csajkából étkeztem, nehogy életjelet adhassak magamról a rabok nyelvén és postáján.

FÜTÉS

Az Andrassy úton a folyosót fűtötték s abból jutott, ha jutott egy kis meleg a cellákba is. De mint pincebörtön nem volt hideg, csak mondhatatlanul piszkos és bűzös. A Kontiról már szóltam. Ott elég meleg volt, három esztendeig nem fáztam. Vácott, ahol majdnem két esztendőt töltöttem, egyáltalán nem volt fűtés. Az épületnek abba a részébe nem jutott el a központi fűtésből semmi, mert a vezetékek tönkrementek. (Ezt kiszabadulásom után tudtam meg volt politikai foglyoktól. (Vácott fagytak el kézujjaim, jobb lábamon három, bal lábamon két ujj és a bal fülem. A Gyűjtőben központi fűtés volt, ott nem fáztam. Vác kivételével a fűtés nekem mindenütt kielégítő volt.

EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTOM

Komoly beteg nem voltam, kórházba nem kerültem. A szokásos rabbetegségekből én is kivettem a részemet. Így gyomorhaj, bélhajok, míg a túlságosan egyhangú börtönkosztot megszokta a szervezetem. Vitaminhiánnyal persze állandóan küzdöttem. Fogaim meglazultak s részben kitörték. Egyensúlyhiány állt be, ingó járás, szívgyöngeség, álmatlanság. Idegállapotom jó maradt és humorérzésem sem mondta föl a szolgálatot. Tudtam örülni annak a kis négylevelű lóherének, melyet a Gyűjtő udvarán találtam. Be is tettem a Breviáriumba. Ma is megvan.

Mint már írtam, háromszor volt orbánc az arcomon és egyszer bőrbajt is kaptam. Szörnyű aggodalomban éltem, hogy valami vérbajt szedek össze, melynek állandóan ki voltam téve és semmi védekezési lehetőség nem állt rendelkezésre. A szummának nevezett lópokróc szerű durva piszkos daróc felsőruha véresre horzsolta testemet, míg nem kaptam hosszú alsónadrágot.

A rettegett vérbajtól megkímélt az Úristen, mint azt a szabadulásom utáni szakorvosi vizsgálatok kimutatták. Börtönbetegségeim idején mindenkor orvosi kezelésben részesültem –mindig ávós orvosok kezeltek – s úgy az érintkezés mint a kezelés kifogástalan volt. Titkosan tartott rabokhoz raborvost nem engedtek.

Rabságom idején szoktam rá a dohányzásra. Azelőtt sohasem dohányoztam még diákkoromban sem. De le is szokom róla mielőbb.

Börtönéletem első éveiben a Kontiban az alvási időn kívül még az ágyon sem volt szabad ülni. Egy négyszögletű, támlanélküli székfélén (ami le volt betonozva és úgy hívták, hogy „hokedli”) lehetett csak ülni, minden támaszkodás nélkül. Az effajta „állandó aszkézis” bizony erősen megviselt, különösen rosszulléteim idején, mikor gyomor és bélgyöngösökkel küzdöttem. Vácott már napközben is lehetett feküdni és a Gyűjtőben is amikor csak akartam.

Ugyancsak megsínylettem a szummának nevezett daróc felsőruhát is, mely lópokrócszerű szűrős nehéz anyagból készül. Színe szürke és a piszoktól még szürkébb. Testemet – ahová nem jutott a „komiszruháknak” nevezett alsónemű – állandóan fölvezerte. Közel öt esztendeig viseltem szummát télen-nyáron csak az utolsó év nyarán kaphattam „csfkosat” (vászonruhát) a Gyűjtőben.

TISZTASÁG ÉS TISZTÁLKODÁS

Az ávós börtönhelyiségek és a W.C-k borzalmasan piszkosak voltak. Sem nem takarították, sem takarítóeszközöket nem adtak.

Az első nyolc hónapban, két-három hétre adtak katonai alsóruhát, a Markóban két hónapban át egyszer sem. Két ízben hoztak egy-egy vödör langyos vizet és szappant, hogy mossam ki a rajtam lévőket. Csak a mosás és szárítás idejére adtak váltást. Az első hat hónapban ágylepedőt nem adtak. Mosakodásra lavórt lehetett fölszedni a földről szappanparánnal és őrizet alatt vizet hozni bele. A zárka kövezetére bedobták a csuromvizes „mindenki lepedőjét” törülközni. Fürdés átlag hetenként volt zuhany alatt, néhány percig. A Kontiban adtak először külön törülközőt, szappant, lavórt és tiszta fürdőlepedőt. A vaságyban szalmazsák, szalmapárna, két hetenként egy lepedő és állandóra két sötét lópokróc. A zárkában már takarítani is lehetett, de csak mérsékelten.

Vácott a zárkában rengeteg poloska tanyázott. Amikor 1954. május 13-án oda kerültem, az első három napon kb. hétszázötvenet pusztítottam el. DDT-port kértem, a következő három nap még jelentkezett vagy háromszáz, aztán megszűnt. Más börtöneimben nem volt féreg.

Áldás volt, mikor elkerültem a Gyűjtőbe, (1956. március 30.) Nagypénteken. Úgy örültem, hogy végre tiszta helyen lehetek. A 20-as zárkába vittek, itt raboskodott Mindszenty is jó ideig. Volt rendes ágy afrikamatracsal, lepedővel s lószőrpárnával. Tiszta volt a mosdó és már külön szappan, két törülköző, sőt még poháruha is. Beépített W.C. – ez minden rabok álma – és lehetett takarítani kedvemre. Mindent lesúroltam, kivéve a duplajaratú ablakot fönt a magasban. Oda föl nem juthattam. A fentiek „takarították” egy söprűvel úgy, hogy a szemét mind behullt és megült a két ablak között, állandó homályban tartva a cellát. Teljes elkülönítésben voltam itt is és teljes elzártságban, de minden megvolt, ami az egyszerű, higiénikus élethez szükséges.

Adtak rendes alsóruhát – még jégert is – a fehérneműt rendszeren váltották. Felsőruhámot megvarrhattam, adtak tüt és cernát hozzá. Már nem kellett rongyoskodnom, már nem látszottak ki a térdeim. Papírt és frószert is adtak, elfoglalhattam magamat. Olvashattam is a rabok könyvtárában szovjetkönyveket legnagyobbbrészt – hazai nyelven kívül német és angolnyelven is.

ŐRÖK

Az ávósokról már szoltam. Minden emberi érzésből kivetkőzödtek. A Kontiban is komiszak voltak. A négy-négy örködési órában éjszaka harmincnál többször is fölgyújtották a villanyt a zárkában, hogy a szerencsétlen rab ne aludhasson.

Másik aljas komiszáguk volt, hogy a W.C.-re a kopogtatás után három-négy órahosszat nem engedtek ki. A kínok kínját és gyötrelmét álltam ki ilyenkor. De ez mégiscsak fizikai kínlódás volt. Az Úristen, az Úrjézus, és a Boldogságos Istenanya szent neveinek káromlása mindig a sextummal kapcsolatban és a förtelmes egyéb trágárságok – ezek voltak a legborzalmasabbak, melyek rabéletemnek állandó sötét kísérői maradtak.

De találok az örök között emberségesekkel is még az Andrássy út 60-ban is, a Kontiban is. Vácott és a Gyűjtőben meg csak rendes öröket találtam, kik még a régiek közül voltak. A különbséget abban találok, hogy az újabbak még jóformán gyerekek voltak mikor börtönörökké lettek és mint a materialista világnézet neveltjei, hit és erkölcs nélkül nőttek föl.

CELLATÁRSAIM

Ilyenek is voltak, de csak a vizsgálati fogságban. Eleinte azt gondoltam hozzám küldött kémek, mert az ávó beépített kémekkel is dolgozott.

Az én első cellatársam a Fő-utcában 1951. január 20 – 25-ig egy tábornok volt, aki mindjárt azzal kezdte: – Ne tessék semmit sem mondani magáról. – Akkor mindjárt gondoltam: ez nem lehet kém.

Másik társam egy vezérkari százados a Markóban, kb. tizenöt napig. Amikor másodszer is visszakerültem a Fő-utcába, akkor egy mérnökkari alezredessel voltam összezárva öt-hat hétig.

Több társam azután nem volt. Mindvégig elkülönítve egyedül, titkosan kezelt rab maradtam teljes hat esztendeig.

EGYETLEN LÁTOGATÁS

Előzetes figyelmeztetés nélkül szabadulásom előtt három hónappal, 1956. augusztus 3-án fogadhattam egy irodai szobában testvérem fiát, unokaöcsémet. Csak abból sejtettem, hogy látogatóm lesz, mert soron kívül beretváltak. Félórát beszélhettem ellenőr jelenlétében. Tőle tudtam meg Édesanyám halálát és a családunkra vonatkozó legfontosabbakat. Akkor értesültem Baranyai Juszti haláláról is és kimondhatatlanul fájlaltam, hogy értelme világosságát többé nem nyerte vissza a fogság után.

„ELKEVEREDETT” HOLMIAIM

A velem lévő és letétbe helyezett dolgaimból és értéktárgyaimból csak nagyon kevés került vissza. Hiányzik két átmeneti kabátom, apáti gyűrű, D.M. monogramos órá, cipő, fehérnemű, még a kalap is „elkeveredett”, ahogy az örök szokták jelteni az eltűnt tárgyak illegitim útra kelését. Ez az „elkeveredés” annyira általánossá vált, hogy 1956 Mindenszentekkor a politikai foglyok szabadulásakor, egy Vöröskeresztes kocsirakomány férfiruhát hozattak a szabadulók felöltöztetésére. Nekem szerencsére a papi civilruhám megvolt – úgy látszik senkinek sem állt jól – így csak alatta maradt rajtam a fegyencalsónemű.

MI VOLT A LEGNEHEZEBB?

A rabélet fizikai értelemben a legnehezebb, mert merő ellentétben áll a természeti törvényekkel. A mozgás élet. A munka pedig életelv. És én mind kettőtől meg voltam fosztva. Nemcsak mint rabnak szabadságom nem volt és folytonos egyedülletben kellett lennem hat esztendőn át, de még csak nem is dolgozhattam. Sokszor kértem munkát szóval és írásban is, de ily irányú beadványaim felelet nélkül maradtak. A rabélet megszokni nem lehet. Az évek múlnak és a rabélet mindig keservesebb. De ezen az állandó helyzeti nehézségen belül még volt két oly szenvedésem, melyek nekem a legnehezebbek voltak.

Az egyik, hogy agyonkínózva a kínvallatásban, az önkontrolltól megfosztva mondhatok, vagy mondhattam olyat, amivel rendtársaimnak,

vagy rokonaimnak árthatok. Súlyos aggodalommal gondoltam arra, hogy mindazt amit rajtam megkezdtek, folytatják rendtársaimon és rokonaimon. Ezt nem is titkolták. Hányszor szorult össze a szívem arra a gondolatra, hogy idehozhatják haldokló Édesanyámat s legbizalmasabb rendtársaimat. Az Úristen megóvott tőle és megőrizte enyéimet is.

A másik nagy szenvedésem volt a gyónás állandó hiánya. Ismerős, általam megnevezett papot kértem –később bárkit akit ismerek–, de erre sohasem adtak választ. Az utolsó ilyen beadványom szövege így szólt:

Igazságügyminiszter Úr!
1956.márc.6.

Alábbi panaszaimat és kéréseimet bizalommal terjesztem Miniszter Úr elé. Panaszt emelek ismeretlen személy vagy hatóság ellen.

I. Mert ismételt kérésem ellenére sem kaptam meg az ítéletemet, pedig a bíróság elnöke az ítélet kihirdetésekor közölte, hogy az ítéletet a megokolással, a föllebbezés eredményével stb. együtt rövid időn belül írásban is meg fogjuk kapni.

II. Mert ismételt kérésem ellenére sem kaptam eddig lehetőséget, hogy hozzátartozóim meglátogassanak, velük levelezzenek és tőlük csomagot kaphassak, pedig már a büntetésem hatodik esztendejét töltöm (1950.október 29.). Jól ismerem az erre vonatkozó kommunista fölfogást – pl. Gorkij éles kritikáját az indiai angol bíróságokról és hatóságokról, mikor egy hosszú időre elítélt politikai bűnösnek csak évenként egyszeri levélváltásra adtak lehetőséget. (M.Gorkij: Az Igazi Kultúra 166.old.) – és ismerem a magyar kormánynak az Igazságügyminiszter Úr aláírásával kiadott rendeletét, amely minden elítéltnak, aki a börtön szabályzatát megtartja, módot ad a hozzátartozóival való havonkénti érintkezésre, stb.

Miniszter Úr szíves intézkedését kérem fenti panaszom orvoslására. Kérem továbbá Miniszter Úr szíves engedélyét,

1/ hogy szentgyónásom elvégzésére rendszeres lehetőséget nyerjek. Eddig egyszer sem kaptam erre módot, pedig vallásom parancsa értelmében „semel saltem in hebdomada” kellene gyónnom (595.kánon),

2/ hogy a hozzátartozóimnak kiadhassam a letétemben lévő főpapi gyűrűt –apró gyémántokkal vagy briliánsokkal körülvett smaragd köves gyűrű –, amely egyébként is a Ciszterci Rend generális

apátjának a tulajdona, továbbá a letétben lévő pénznek (kb. ötezer forint) nagyobbik részét,

3/ amennyiben a jövő telet is börtönben kell töltenem, kérem hogy fűtött cellába helyezzenek, mert a börtönben elfagyott minden ujjam és fagyások vannak a lábaimon, sőt most már az egyik fülelem is (a 62-ik évemben vagyok).

Az előadott panaszaimra és kéréseimre Miniszter úr jóakarátú intézkedését kérem

Endrédy Vendel elítélt

RÖVID ÖSSZEFOGLALÁS

Teljes hat esztendőt töltöttem börtönben a titkosan kezeltek között állandó egyedülletben, foglalkozás nélkül. Ebből nyolc hónap ávós őrizetben, ávós vizsgálattal, kétszeri kínvallatással. Az ily módon „bizonyított” vádak, melyeket soha el nem követtem: hazaárulás, kémkedés, szervezkedés, valuta be nem szolgáltatás. Ezt az utóbbit valóban elkövettem.

Mindezeket elengedték volna, ha a magyar püspöki kar tagjai és a rendfőnökök állítólagos erkölcstelen hitvány életét –a magamét is beleértve – koronatanúként igazolom és aláírom. Mivel ezt a „satana commedia”-t megtagadtam, csak személyemre irányultak a fönt nevezett vádjaik és megjárva az öttagú Olti-tanáccsal a bírósági komédiát is, tizennégy esztendőre ítélték.

Az ítéletet sohasem láttam, ismételt kérésemre sem kaptam meg.

Vizsgálati fogságomat három helyen – Budapest, Andrásy u. 60 – Fő utca – és a Markó – töltöttem. Börtönbüntetésemet szintén három helyen: Budapesten a Konti utcában – Vácott – és ismét Budapesten a Gyűjtőben.

A hat esztendő rám nehezedő rettenetes súlyát számokban próbálom érzékeltetni: a hat év és három nap egyenlő 72 hónap és 3nap

vagy	315hét
vagy	2195 nap
vagy	53040 óra
vagy	3682400 perc

Mindezt a hat esztendei időpercegést olyan környezetben éltem, – bár egyedülletben – aminek egész fizikai lényem ki volt szolgáltatva, két egymástól merőben különböző módon.

Az egyik mód az ávósoké, akik ördögi eszközökkel törtek erkölcsi és fizikai romlásomra. A bíróság emberei ugyanezt folytatták. Így együttesen játszották meg a Moszkvától rájuk parancsolt „satana commedia”-t.

A másik mód a börtönélet, ahol megszüntették emberi személyiségemet és pusztá tárgyként kezeltek. A tárgy süket-néma és vak. A rab sem nem láthat, sem nem hallhat, sem nem beszélhet. Ez a kriptaélet úgy nehezedett reám, mint minden érzékemre tett valóságos bilincs. Sem rendi, sem vérbeli rokonaim közül senkivel sem érintkezhettem, levelet, csomagot nem kaphattam a hat év alatt.

Szabadulásom előtt három hónappal beszélhettem egyszer egy félórát ellenőrzés alatt unokaöcsémmel. Még sétálni sem sétálhattam három esztendeig. Majd két esztendőt fűtetlen zárkában éltem, kéz- és lábujjaim, bal fülelem elfagyott.

Időközönként rettenetes tisztátalansággal találkoztam, emberileg alig elképzelhető szennyel és piszokkal. És éltem olyan zárkában is, ahol ezernyi poloskát öldököltem. A tisztátalanságtól háromszor kaptam orbáncot és egyszer bőrbajt.

Erőforrásum, vigaszom és mindenem a darócban bemutatott Szentmise volt. Csengő nem jelezte, csak megviselt szívem csilingelte az Úr boldogító, titokzatos jelenlétét a börtönasztalon. Ő lett a Társam – Titokzatos Rabtársam – a börtönélet sivatagában. Fölfogta minden sóhajomat, letörölte minden könnyemet, melyekkel rendtársaim és enyéim felé vágyódtam. Vajon megláthatom-e még Őket valaha, ölelhetem-e mind-mind akik lelkileg az enyéme, kiknek atyjuk vagyok, vagy akikhez vérrokonsági kötelék fűz?

És egy szép napon kinyílt a börtön ajtaja és a szabadságért magyar vérrel öntözött földön át hazatérhettem fölözlatott, de élő Rendem szétszórt rendtársaim közé. Mióta így újra köztük lehetek, fokozott lángolással imádkozom, imádkozzuk a Prima talán legszebb könyörgését:

Add Uram, hogy méltók lehessünk a szabadságra. Ámen.

VISSZAPILLANTÁS

Még nem tudok pontot tenni. Gondolataim még vissza-vissza visznek a börtönbe, még újra és újra átélem egyes jeleneteit. Hiába. Az embert átforgatja a börtön alaposan. Az első amit ebben a visszapillantásban megállapítok az, hogy nem adnám oda a hat évi börtönéletem szenvedéseit semmi földi kincsért. Valami óriási értéktöbbletet kaptam. Kijártam talán a legmagasabb „iskolát”, kezemben a diplomája s rajta a pecsét:

több emberség.

De nem lennék jó fizikus, ha az atom-elméletnek is a legragyogóbb tételét beigazolvam nem láttam volna a börtönéletben. „Az anyag végső fokon fény.” Már a hangot is fényképezik és az is fény. Egy deka vagy még kevesebb szemetet a földről fölvehetünk, patikamérleglen abszolút pontossággal lemérhetünk és a fizikusok kiszámították: annyi fényenergia van benne, hogy azt fölszabadítva Budapestet a milliós várost egy egész esztendeig lehetne belőle fűteni és világítani.

A második tehát amit megállapítok, hogy minden szemét ringy-rongy ember is lehet fény, örök-fény, ha egyszer rásüt az Isten napja és fölszabadítja gonoszsága borzalmas terheitől. Ezért nem tudok én haragudni senkire bántóim, kízóim közül, senki gonosz emberre. Szeretek értük imádkozni, úgy szívből igazán, hogy megtérjenek, jó emberekké legyenek.

Ezzel fejezem be mindazt, amit börtönéletemről mondani akartam.

Önéletrajz

1895. január 19-én, a Sopron megyei Fertőendrédén született. A keresztségben a Kálmán nevet kapta. Miután falusi elemi iskolájának hat osztályát öt év alatt elvégezte, a soproni, majd a győri bencés gimnáziumba került. Itt érlelődött meg benne a papi hivatás utáni vágy.

1914-ben a Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi Karán folytatta tanulmányait, és ezzel párhuzamosan a bölcsészkaron matematikát és fizikát hallgat. Paptanárral szeretett volna lenni, ezért felvételt kért a Ciszterci Rendbe Zircen.

1917. augusztus 14-én szentelték pappá.

1921. augusztus 31-én ünnepélyes fogadalmat tett.

1922-ben tanári oklevéllel a zsebében, a rend budai gimnáziumában matematika-fizika tanár.

1938-ban a gimnázium igazgatója.

1939. március 18-án a Ciszterci Rend apátjává választják. Személyéhez fűződik a magyar Ciszterci Rend megújítása, lelki, szellemi, gazdasági felvirágoztatása. A fajüldözés hónapjaiban sok üldözöttet rejtegetett, sok helybélinek és idegennek nyújtott menedéket...

1950-ben a szerzetesrendek feloszlásakor és elhurcolásakor 500 szerzetesnővért fogadott be a zirci rendházba...

1950. október 29-én letartóztatták és 8 hónapi embertelen kínvallatás után, a Grösz perben, 14 évi szabadságvesztésre ítélték.

1956. november 1-jén a forradalom alatt kiszabadul, de a Kádár rezsim visszaviszi a börtönbe.

1957. augusztus 23-án ideiglenesen szabadlábra helyezik, majd Pannonhalmára, az idős szerzetesek szociális otthonába internálják.

1981. december 29-én hosszú, küzdelmes keresztút után hazatér Isten Országába. A zirci apátság templomában nyugszik, Szent Bernát oltára alatt.

Ó

Uram,

az alázatosokon és a sokat szenvedőkön keresztül
ragyogtatod fel és közvetíted szeretetedet.

A jóságos és a börtönökben érted és értettünk megkínzott

Vendel apát közbenjárása által

áraszd reánk

gyógyító szeretetedet.

Vegyük észre,

hogyan ilyen

szent emberekre van szükség

a mai kereszténységnek,

hogyan mi magunk,

a magyar nép

és a kereszténység megújuljon.

A szenvedő Krisztust követő

ciszterci apát

példás élete által mutasd meg

Istenünk,

szereteted hatalmát

a betegeknek,

a kétségbeesetteknek,

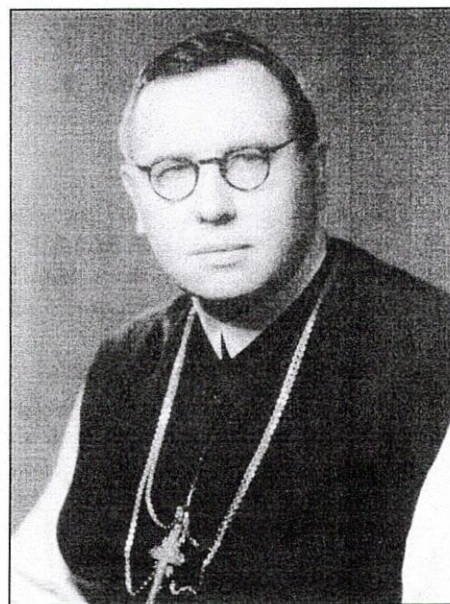
a hitüket elhagyottaknak,

a magyaroknak

és az egész emberiségnek.

Csak így találhatjuk meg az annyira keresett békét.

(Ima Endrédy Vendel boldoggá avatásáért)

ENDRÉDY VENDEL O.Cist.

zirci apát

1895 - 1939 - 1981

A Sopron megyei Fertőendrédén született, 1895. január 19-én, mélyen vallásos családban.

1919. december 28-án szentelték pappá. 1921. augusztus 31-én ünnepélyes fogadalmat tett. 1922-ben tanári oklevéllel a zsebében, apátja kinevezi a rend budai gimnáziumába matematika-fizika tanárnak.

Igazi pap-tanár egyéniség, aki diákjait minden ismeret forrásához, Istenhez vezeti:

„Csodálatosan szép a világ, és csodálatosan szép a matematika, mert az Isten adta, de a legcsodálatosabb az értelmes emberi lélek, ha az Isten él benne.” Egész lényéből örök mosolygásából áradt a megértő, segítő emberszeretet.

1938-ban a gimnázium igazgatójává nevezik ki. 1939. március 18-án nagy többséggel a Ciszterci Rend apátjává választják.

1950-ben a szerzetesrendek feloszlása, és a szerzetesek elhurcolásakor 500 szerzetesnővért fogadott be a zirci rendházba, akik között jelentős számban voltak súlyos fekvőbetegek. Úgy gondoskodott róluk, mint saját rendtársairól.

1950. október 29-én letartóztatták és 8 hónapi embertelen kínvallatások után, a Grósz perben 14 évi szabadságvesztésre ítélték. Hat évig magánzárkában, teljes elhagyatottságban, megfagyott kézzel, lábbal, kihullott fogakkal, megalázottan név nélkül -475-D-975-, de töretlen hittel és lélekkel élt.

„Minden lelki és idegerőmmel azon dolgoztam, hogy lefoglaljam magamat pozitív irányban. Minden ami jó és szép volt az életemben, azt többszörösen átéltem. Így duplázódott meg bennem Isten kegyelme, amely állandóan erősített a rabéletben.”

1956. november 1-én rövid időre kiszabadult. 1957. március 1-én visszaviszik a börtönbe, ahonnan súlyos betegsége miatt 1957. augusztus 23-án ideiglenesen szabadlábra helyezik, majd 1957. december 17-én Pannonhalma-ra az idős szerzetesek szociális otthonába internálják.

1981. december 29-én hosszú, küzdelmes keresztút után hazatért Isten Országába. A zirci apátság templomában nyugszik, Szent Bernát oltára alatt.

Visszaemlékezéseiben a következőket írja:

„Nem adnám oda a hatévi börtönélet szenvedéseit semmi földi kincsért. Valami óriási értéktöbbletet kaptam. Nem tudok haragudni senkire bántóim, kínzóim közül. Szeretek értük imádkozni úgy szívből, igazán. Ott is találkoztam igazán jó emberekkel.”

„MARADJ VELEM URAM
MERT ESTELEDIK.”

Gyémántmisém emlékére
Pannonhalma, 1979. Dec. 28.

Ima Endrédy Vendel boldoggá avatásáért

Ó Uram,

az alázatosakon és sokat szenvedőkön keresztül ragyogtatód fel és közvetíted szeretetedet. A jóságos és a börtönökben Érted és érettünk megkínzott Vendel apát közbenjárása által áraszd reánk gyógyító szeretetedet. Vegyük észre, hogy ilyen szent emberekre van szüksége a mai kereszténységnek, hogy mi magunk, a magyar nép és a kereszténység megújuljon. A szenvedő Krisztust követő ciszterci apát példás élete által mutasd meg Istenünk szereteted hatalmát a betegeknek, a kétségbeesetteknek, a hitüket elhagyottaknak különösen a magyaroknak és az egész emberiségnek.

Csak így találjuk meg az annyira keresett békét.